

Barometer Internationale Samenwerking 2009

Met speciale aandacht voor jongeren van 15 tot en met 30 jaar

INLEIDING

Om inzicht te krijgen in het maatschappelijke draagvlak voor internationale samenwerking peilt NCDO in samenwerking met Motivaction sinds 2006 jaarlijks hoe het staat met de betrokkenheid van het Nederlandse publiek in de Barometer Internationale Samenwerking. In juni 2009 namen opnieuw ruim 1500 mensen deel aan deze barometer. Dit is een representatieve steekproef uit het StemPunt.nu panel van Motivaction voor de Nederlandse bevolking in de leeftijd van 15 tot en met 70 jaar. Aan de respondenten zijn vragen voorgelegd over het belang en de effectiviteit van internationale samenwerking, het ontwikkelingsbudget, de millenniumdoelen, ontwikkelingsproblemen en mogelijke oplossingsrichtingen en de eigen bijdrage van burgers daaraan. Trends en verschuivingen ten opzichte van voorgaande jaren komen in figuren aan de orde. Dit jaar is er, net als in 2007, speciale aandacht voor jongeren van 15 tot en met 30 jaar en gaat de barometer op zoek naar verbanden tussen kennis, houding en gedrag van de Nederlandse bevolking ten opzichte van internationale samenwerking. In deze samenvatting staan de belangrijkste resultaten van het onderzoek.

- Ondanks dat Nederlanders niet overtuigd zijn van de oplosbaarheid van de problemen, hebben ze overwegend een positieve houding ten aanzien van internationale samenwerking
- Bijna driekwart van de Nederlanders neemt deel aan activiteiten op het terrein van ontwikkelingssamenwerking
- De steun voor het overheidsbudget voor ontwikkelingssamenwerking is door de tijd heen niet veel veranderd
- De millenniumdoelen zijn in bekendheid toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren
- Jongeren zijn optimistischer over diverse aspecten van internationale samenwerking dan 30-plussers

Niet eenvoudig

Nederlanders verwachten niet dat de problemen in ontwikkelingslanden makkelijk opgelost kunnen worden. Zo is een derde van mening dat het armoedeprobleem niet is op te lossen en denken de meeste Nederlanders dat de millenniumdoelen in 2015 niet gehaald worden. En hoewel de meerderheid (78%) van de Nederlanders vindt dat ontwikkelingssamenwerking bijdraagt aan een verbetering van de leefomstandigheden in ontwikkelingslanden, is slechts een vijfde daar uitgesproken positief over. Nederlanders onderkennen daarmee dat eenvoudige oplossingen niet voor handen zijn.

Maar toch, het heeft zin

Ondanks dat Nederlanders niet overtuigd zijn van de oplosbaarheid van de problemen, hebben zij een overwegend positieve houding ten opzichte van internationale samenwerking. Circa twee derde van de Nederlanders vindt het (zeer) belangrijk om mensen in arme landen te helpen zich te ontwikkelen en is van mening dat de problemen in de ontwikkelingslanden zo groot zijn dat we niet kunnen toekijken zonder hen te helpen. Ruim 60% vindt dat het oplossen van armoede in ontwikkelingslanden ook in het belang is van rijkere landen. Een tiende van de Nederlanders vindt dat ontwikkelingslanden hun problemen maar alleen moeten oplossen en 19% vindt dat geld geven aan ontwikkelingslanden geen zin heeft. Kortom, het merendeel van de Nederlanders staat positief ten aanzien van internationale samenwerking.

Wat doet de Nederlander zelf?

In de barometer is de respondenten gevraagd aan welke activiteiten men zelf deelneemt op het gebied van internationale samenwerking. Hieruit blijkt dat 72% van de Nederlanders in de afgelopen twaalf maanden iets heeft gedaan.

Bijna 40% gaf geld via losse donaties, rond een derde doneerde goederen en tevens een derde deed mee aan een loterij die goede doelen steunt. Daarnaast kocht een vijfde fairtrade producten en was een op de vijf donateur van een ontwikkelingsorganisatie. Rond 3% van de respondenten zette zich in als vrijwilliger en 1% verrichtte vrijwilligerswerk in een ontwikkelingsland. Dit laat zien dat een groot deel van de Nederlanders zelf iets doet op dit terrein.

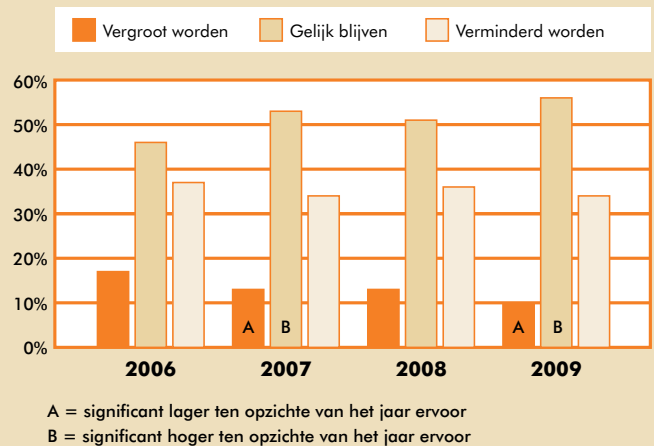
Het budget voor ontwikkelingssamenwerking

Twee derde van de bevolking vindt dat het Nederlandse overheidsbudget voor ontwikkelingssamenwerking gelijk moet blijven of verhoogd moet worden, een derde vindt dat dit budget verminderd moet worden. Men blijft bij deze mening, ook als het exacte bedrag tijdens de enquête wordt genoemd. Deze uitkomsten verschillen niet veel met de antwoorden op dezelfde vraag in voorgaande barometers (2006, 2007 en 2008). Wel is door de jaren heen het aandeel van de Nederlanders dat het budget gelijk wil houden iets vergroot en is het aandeel dat het budget wil vergroten iets verkleind (zie figuur 1).

Daarnaast is gevraagd naar de besteding van ontwikkelingsgelden door verschillende actoren. Niet alle Nederlanders zijn overtuigd van hun efficiency.

Een vrij grote groep (tussen de 20% en 35%) denkt dat de partijen hun budget even vaak goed als slecht besteden. Nog geen 50% denkt dat particuliere en maatschappelijke organisaties en professionele ontwikkelingsorganisaties hun budget (zeer) goed besteden. Bij internationale organisaties en de Nederlandse overheid ligt dit lager en denkt circa een derde dat deze hun budgetten (zeer) goed besteden.

Figuur 1 : Wat vind u, moet de Nederlandse ontwikkelingshulp vergroot worden, gelijk blijven of verminderd worden?

Problemen, werkwijzen en actoren

Aan de respondenten zijn een aantal problemen voorgelegd en vervolgens is hen gevraagd wat men als grootste probleem ziet in ontwikkelingslanden. 'Gebrek aan basisvoorzieningen en natuurlijke bronnen' en 'goed beleid en openbaar bestuur' worden door Nederlanders als de twee grootste problemen gezien.

Vervolgens is gevraagd welke werkwijzen van ontwikkelingsorganisaties eraan bijdragen een land te ontwikkelen. Men verwacht dat het financieren van projecten die gericht zijn op structurele armoedebestrijding en maatschappijopbouw het meest bijdragen aan armoedebestrijding (53% en 49%). Ook wordt veel verwacht van het uitzenden van deskundigen (50%). Door een kleiner deel van de bevolking wordt (zeer) veel bijdrage verwacht van het verlenen van noodhulp, lobby en beleidsbeïnvloeding en bewustwordingsactiviteiten in Nederland: resp. 24%, 20% en 17% denkt dat deze werkwijzen (zeer) veel bijdragen.

Daarnaast is gevraagd welke organisaties het meest geschikt zijn om ontwikkelingssamenwerking vorm te geven. Internationale organisaties en professionele ontwikkelingsorganisaties worden door 48% van de Nederlanders gezien als meest geschikte actoren. Er is met name veel vertrouwen onder Nederlanders in professionele ontwikkelingsorganisaties. Zij worden zowel gezien als geschikte actoren om ontwikkelingssamenwerking vorm te geven als een partij die hun budget goed besteedt.

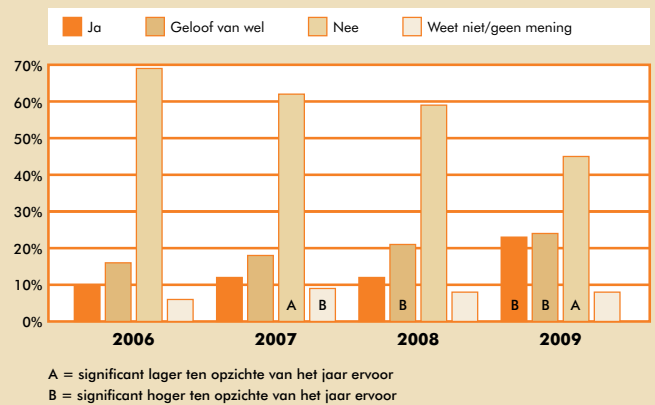
Millenniumdoelen: bekendheid en haalbaarheid

De millenniumdoelen zijn in bekendheid toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren. Er is in 2009 een duidelijke stijging waar te nemen in het deel dat zonder twijfel van millenniumdoelen heeft gehoord. Ook is er een sterke daling in het percentage dat hier nooit van heeft gehoord, zie figuur 2.

Ondanks deze aanzienlijke stijging in de bekendheid van de millenniumdoelen kan een minderheid (bijna een kwart) van de totale bevolking spontaan een millenniumdoel noemen. Het meest bekende millenniumdoel is het bestrijden van armoede en honger.

Alle doelen zijn aan de respondenten voorgelegd met de vraag of deze doelen in 2015 behaald zullen worden. Nederlanders zijn hier niet van overtuigd. Er is geen enkel doel waarvan een meerderheid van de Nederlanders denkt dat het haalbaar is. Men is het meest positief over het behalen van de millenniumdoelen 'minder kindersterfte' en 'minder moedersterfte'. Circa een derde van de respondenten denkt dat deze doelen in 2015 bereikt worden.

Figuur 2 : Heeft u wel eens van de millenniumdoelen gehoord?

Relatie tussen kennis, houding en gedrag

In dit onderzoek worden de componenten kennis, houding en gedrag van het publiek ten aanzien van internationale samenwerking onderscheiden. Alle drie zeggen ze iets over de betrokkenheid van de respondent. Om te kijken of er sprake is van onderlinge samenhang tussen deze drie componenten zijn de vragen omtrent kennis vergeleken met die over houding, en de vragen over houding met die over gedrag.

Uit de data van de barometer blijkt dat er een verband is tussen kennis over, en een positieve houding ten aanzien van internationale samenwerking. Nederlanders die beter geïnformeerd zijn over de millenniumdoelen en weten wie de minister voor ontwikkelings-samenwerking is, vinden het bovengemiddeld belangrijk om mensen in arme landen te helpen zich te ontwikkelen, en denken vaker dat ontwikkelingssamenwerking bijdraagt aan een structurele verbetering van de leefomstandigheden in ontwikkelingslanden.

Ook blijkt dat er sprake is van een sterk verband tussen houding en gedrag. Mensen die zelf een bijdrage leveren, zijn positiever over het belang en de effectiviteit van internationale samenwerking. Nederlanders die het (zeer) belangrijk vinden om mensen in arme landen te helpen zich te ontwikkelen, hebben veel vaker deelgenomen aan activiteiten op het gebied van internationale samenwerking. En degenen die vinden dat de problemen in ontwikkelingslanden zo groot zijn dat we niet kunnen toekijken zonder te helpen, hebben vaker deelgenomen aan activiteiten.

Mensen die zelf actief zijn, geven ook meer steun aan het Nederlandse budget voor ontwikkelingshulp en hebben meer vertrouwen in een goede besteding van budgetten door de verschillende actoren en dan met name door professionele ontwikkelingsorganisaties en maatschappelijke organisaties.

Het is op basis van deze analyse niet mogelijk om de richting van het verband te achterhalen. Het is bijvoorbeeld niet duidelijk of kennis voorafgaat aan een bepaalde houding of dat het andersom is. Wel kan geconcludeerd worden dat meer kennis over internationale samenwerking samenhangt met een positieve houding. En er is sprake van een positief verband tussen deelname aan activiteiten en houding ten aanzien van internationale samenwerking.

Jongeren optimistischer over internationale samenwerking

In deze editie van de barometer is er speciale aandacht voor jongeren van 15 tot en met 30 jaar. Hun antwoorden zijn vergeleken met die van de 30-plussers. Het blijkt dat jongeren het net als 30-plussers belangrijk vinden om hulp te bieden aan ontwikkelingslanden. Wel zijn jongeren over het algemeen positiever dan 30-plussers.

Qua ondernomen activiteiten zien we dat jongeren in de afgelopen twaalf maanden minder vaak geld of goederen hebben gedoneerd ten opzichte van de 30-plussers, maar dat zij vaker hebben gezocht naar informatie over ontwikkelingslanden.

Van de jongeren is 21% uitgesproken positief over de bijdrage van ontwikkelingssamenwerking aan verbetering van de leefomstandigheden in ontwikkelingslanden. Bij de 30-plussers is dit 16%.

Jongeren zijn het ook minder vaak eens met de stelling dat het armoedeprobleem niet op te lossen valt (30% van de jongeren versus 35% van de 30-plussers).

Daarnaast zijn ze positiever over de hoogte van het Nederlandse budget voor ontwikkelingssamenwerking. Slechts een kwart van de jongeren vindt dat het budget verlaagd moet worden, bij de 30-plussers is dit bijna 40%. Ook hebben ze meer vertrouwen in de besteding van ontwikkelingsgelden. Zij vinden vaker dan 30-plussers dat internationale organisaties, professionele ontwikkelingsorganisaties en de Nederlandse overheid hun budget (zeer) goed besteden.

Er zijn geen verschillen in de bekendheid van de millenniumdoelen tussen jongeren en 30-plussers. Net als bij 30-plussers is ook onder jongeren de bekendheid van de millenniumdoelen toegenomen. In 2007 dacht 35% van de jongeren wel eens van de millenniumdoelen te hebben gehoord en in 2009 ligt dat met 49% een stuk hoger. Jongeren hebben echter wel meer vertrouwen in de haalbaarheid van de millenniumdoelen dan de 30-plussers. Zij zijn positiever over de haalbaarheid van vrijwel elk millenniumdoel. Dit alles wijst op een meer optimistische houding van jongeren ten aanzien van internationale samenwerking. Het is de vraag of dit enkel een leeftijdsgebonden effect is, en dus tijdelijk, of dat er sprake is van een generatie die anders aankijkt tegen internationale samenwerking.

Bron: Barometer Internationale Samenwerking 2009, L. Gijsbers en B. van der Lelij (Motivaction) in opdracht van NCDO.